

[\(/\)](#)[🏠 \(/\)](#)[> Sport, idræt, krop \(http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sport-idraet-krop-sundhed-sygdom\)](#)[> Bøger \(http://www.historie-online.dk/boger\)](#)[> Anmeldelser \(http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5\)](#) > Med kroppen ind i kulturen[← Forrige artikel \(http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sport-idraet-krop-sundhed-sygdom/sundhedsapostlen-jp-mueller\)](#)

Med kroppen ind i kulturen

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 2234

Del artikel: **f** ([https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-](https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sport-idraet-krop-sundhed-sygdom/med-kroppen-ind-i-kulturen)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sport-idraet-krop-sundhed-sygdom/med-kroppen-ind-i-](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sport-idraet-krop-sundhed-sygdom/med-kroppen-ind-i-kulturen)

[kulturen](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sport-idraet-krop-sundhed-sygdom/med-kroppen-ind-i-kulturen)) **t** (<https://twitter.com/home?status=>. Aktiviteten kan ses på

[http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sport-idraet-krop-sundhed-](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sport-idraet-krop-sundhed-sygdom/med-kroppen-ind-i-kulturen)

[sygdom/med-kroppen-ind-i-kulturen](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sport-idraet-krop-sundhed-sygdom/med-kroppen-ind-i-kulturen)) **in** ([http://www.linkedin.com/shareArticle?](http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sport-idraet-krop-sundhed-sygdom/med-kroppen-ind-i-kulturen&title=)

[mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sport-idraet-krop-](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sport-idraet-krop-sundhed-sygdom/med-kroppen-ind-i-kulturen&title=)

[sundhed-sygdom/med-kroppen-ind-i-kulturen&title=](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sport-idraet-krop-sundhed-sygdom/med-kroppen-ind-i-kulturen&title=))

Hans Bonde

Med kroppen ind i kulturen. Idrætshistoriske strejflys. Medvirken Stanis Elsborg.

Græsset skal betrædes! – Et sanseorienteret indspark til den kropskulturelle idræthistorie

Af Brian Traantoft Rasmussen

Professor på Institut for Idræt og Ernæring Hans Bonde har gjort det igen – bidraget klart og sagligt til formidlingen af dansk og international idræthistorie i et kropskulturelt spændingsfelt mellem politik, religion og sport, og som tilfældet er det ved Bondes tidligere publikationer, er også dette værk informativ, læseværdig og velargumenteret lektur.

I tæt samarbejde med idrætsanalytiker og gæsteforelæser ved samme institut Stanis Elsborg har Hans Bonde denne gang taget livtag med et værk, der ifølge forordet primært er målrettet brug i gymnasiets historie-, idræts- og samfundsfagsundervisning.

Derudover, påpeger forfatterne, kan værket dog også anvendes bredt i uddannelsessektoren generelt, af sports- og kulturinteresserede læsere samt af kulturturister. Det er noget af en målgruppemæssig mundfuld, og jeg vil senere vende tilbage til, hvorvidt Bonde og Elsborg formår at overbevise mig om det formålstjenstlige i dette brede sigte.

Overordnet er formålet med værket at oplyse læseren om betydningen af det kropskulturelle i alle større historiske samfundsændringer af både politisk, økonomisk og kulturel karakter - lige fra antikkens demokratiforståelse, til det moderne gennembruds seksualoplysning over til nutidige magtpolitiske spil i OL's åbningsceremonier. Samtidigt er det Bondes og Elsborgs sympatiske kæphest at opmuntre læserne til sanseligt at involvere sig i idrættens mangefacetterede historier for derigennem at genopleve fortiden, så at sige, på egen krop. De er dermed fortalere for en fænomenologisk tilgang til erkendelse og læring, hvor kropsbevidsthed via sansning, fx at gå i kejser Augustus' fodspor i fredsalteret i Rom, afprøve andelsbøndernes svenske gymnastik eller J. P. Müllers udstrækkende øvelser, betragtes som afgørende for at forstå sammenhængen mellem motion og emotion, kropsdyrkelse og samfundsudvikling. Undervejs i bogen anbefales læseren derfor ofte at udføre øvelser eller bevægelsesmønstre, der er relateret til kapitlets tematik, og på værkets tilhørende hjemmeside, hvor der desuden også er adgang til lettilgængelige kildesamlinger, opgaver og temaspørgsmål, er der tilsvarende visuelt materiale, der kan inspirere til en afprøvning af tidligere tiders kropskultur.

Fra antik kappestrid til moderne rumpolitik

Grundlæggende er værkets hovedtese, at sport, idræt og kropsdyrkelse i bredeste forstand altid har været et grænseoverskridende, dynamisk fænomen som, tæt sammenvævet med politik, religion, teknologi og kunst for blot at nævne enkelte felter, har haft en udpræget indflydelse på historiens forskellige samfundsudviklinger. Efter et udmærket indledende kapitel, der med udgangspunkt i værkets tematikker på meget pædagogisk vis forklarer historiefagets metoder, begrebsapparater og mulige videnskabsteoretiske, analytiske og teoretiske tilgange (fx national identitet, hård/blød magt og forestillede fællesskaber), går Bonde og Elsborg i gang med at udlægge hovedtesen igennem seks velvalgte og afgrænsede historiske nedslagspunkter.

På de følgende næsten 250 sider bevæger vi os igennem mere end 2500 års historie, og udgangspunktet er det antikke Grækenland, hvor sports- og kropssdyrkelse var en inkorporeret del af et dynamisk samfundsliv, uløselig forbundet til krigsførelse, religiøs kultdyrkelse og politisk tænkning, og hvor demokratiets essens kan illustreres ved, at alle var lige (og lige nøgne) i konkurrencens kappestrid. Deltagelse i de tidlige olympiske lege og i krigshandlinger var desuden to former for maskulin, næsten samfundspligtig, adfærd, der indbyrdes supplerede og forstærkede hinanden. I det hellenistiske Romerrige blev sport- og kropssdyrkelse, fx gladiatorkampe og hestevæddeløb, derimod i højere grad en pacificerende underholdningsindustri, der skulle fornøje og kontrollere masserne og cementere kejserkultens popularitet og magtudøvelse. Den kristne kirke overtog med tiden det romerske rum, kopierede magtens æstetiske scenografi og koreografi, udskiftede det polyteistiske verdenssyn med det monoteistiske og indførte ideerne om, at disciplinerende asketisk kropssdyrkelse kunne føre til en lystfyldt smerte og gudvelbehagelig ekstase.

Derfra foretager Bonde og Elsborg et imponerende trespring og lander hos idrætspioner og sundhedsapostel J. P. Müller (1866-1938), hvis virke og person Hans Bonde netop er ekspert i. Bonde argumenter for, hvordan Müller med sin holistiske, frigørende kropsforståelse udgjorde en hidtil overset kropslig dimension af det moderne gennembrud, hvorigennem han revolutionerede reaktionære borgerlige forståelser af både sundhed, hygiejne, sanselighed og erotik. Specielt med værkerne "Mit System" (1904) og "Kønsmoral og Livslykke" (1908) præsenterede Müller skelsættende syn på den nøgne krop, på mental og fysisk renlighed og på noget så uhørt i samtiden som avancerede sexteknikker og kvindens forunderlige orgasmer, der alt sammen kunne forbedres og tillæres igennem en sund selvdisciplinering, karakterdannelse og tålmodig øvelse-gør-mester-tilgang.

I de næste par kapitler belyser Bonde og Elsborg det dansk-tyske idrætssamarbejde i 1930'erne og under besættelsen med afsæt i Niels Bukh og Gymnastikhøjskolen, OL i Berlin i 1936, forskellige danske idrætsrelaterede ikoner i samtiden, fx Jenny Kammersgaard, Ragnhild Hveger og Gunnar Nu Hansen, og interessante landskampe mod besættelsesmagten. Forfatterne diskuterer i denne forbindelse, blandt meget andet, hvordan sportssamkvem kan tjene som ideologisk og politisk legitimation for et regime når fx en nation som den danske, hvor Danmarks Idrætsforbund hævdede at sport og politik var to særskilte sfærer, deltager ukritisk i et officielt sportsfællesskab og dermed, muligvis dog utilsigtet, blåstempler regimets handlinger udenfor banen.

I de sidste kapitler behandler forfatterne den kolde krig i arenaen, hvor politiseringen af topsporten, og modpolitiseringen fra involverede aktører, medførte skiftevis optrapninger og afspændinger i den multinationale, bipolære verdensorden. Dernæst analyser de nutidens kulturpropagandistiske og nationalistiske selvscenesættelser i de olympiske leges åbningsceremonier siden 2008, hvor både Kina, England og Rusland, på hver deres facon, udnyttede muligheden for at udøve forskellige grader af blød magt med henvisning til fx rumpolitiske ambitioner, historiske nationalfølelser og symbolpolitiske prestigeprojekter - og det alt sammen til trods for, at den Internationale Olympiske Komité, ligesom DIF og andre nationale idrætsforbund, til stadighed påstår, at sport er grundlæggende upolitisk.

Vurdering af værket

Men giver det så mening, det ambitiøse værk, der ønsker at favne så bredt? Ja, det gør det faktisk for det meste, og i særdeleshed i forhold til gymnasieskolen og uddannelsesinstitutioner i almindelighed. Sproget er letforståeligt, illustrationerne rigelige og velvalgte, værket er pædagogisk opbygget og hvert kapitel afsluttes med en række gode indholdsmæssige, metodiske og teoretiske spørgsmål til læseren, der gør det overskueligt for pågældende underviser at samle op på flere niveauer. Som allerede nævnt, er der desuden rigeligt med kildetekster og visuelt materiale på den tilhørende hjemmeside, der blot gør værket desto mere anvendeligt i de angivne fag - historie, idræt og samfundsfag. Grundet det brede tematiske indhold kan værket med lethed, vil jeg mene, også anvendes i andre humanistiske og "sansebefordrende" fag som fx oldtidskundskab, religion, filosofi, drama og dansk, og kan derfor også tænkes som en udmærket inspirationskilde for fremtidige studieretningsprojekter. Værket er dog i sig selv, grundet hardback-omslaget og de mange farverige illustrationer, en ordentlig og tung moppedreng, og det er øjensynligt mere et værk for underviserens bibliotek og forberedelsesbord end for elevens skoletaske.

De første fire kapitler lukkes og slukkes på alternativ vis med en nøje gennemarbejdet kulturgeografisk guide til fysiske steder relateret til den gennemgåede tematik, fx Akropolis, Cirkus Maximus eller det olympiske stadion i Berlin. Jeg forstår ideen og tanken bag, specielt med hensyn til værkets fokus på sanselighed og den primære målgruppes mulighed for studieture til de pågældende steder, men de flotte og grundige vejledninger synes en smule malplacerede i dette værk, og de var kommet mere til deres fulde ret og rette brug, i en særskilt rejseguide i forlængelse af værket.

Overordnet betragtet må Hans Bondes og Stanis Elsborgs "Med kroppen ind i kulturen – Idrætshistoriske strejflys" karakteriseres som et meget vellykket, relevant og velfortalt værk, der samtidigt repræsenterer en moderne og sympatisk fænomenologisk tilgang til indlæring og undervisning, hvor det kropslige og åndelige forstås som to sider af samme sag, og hvor den underliggende didaktiske præmis for den kropskulturelle sanselighed beskrives ved, at græsset netop skal betrædes.

[Historie-online.dk, den 8. juni 2020]

← Forrige artikel (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/sport-idaet-krop-sundhed-sygdom/sundhedsapostlen-jp-mueller>)

SE RELATEREDE ARTIKLER

HELTE OG HYKLERE

FORSKNING I BEVÆGELSE

DANMARK SET GENNEM ET CYKELHJUL

(<http://www.historie-online.dk/boger/danmark-set-gennem-et-cykelhjul>)
